

Τι δεν είναι εθελοντισμός (Ε. Αρανίτσης)

Date : Μαΐου 11, 2006

ΤΟ 'ΠΡΕΠΕΙ' ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ 'ΕΠΙΘΥΜΩ' ΚΑΙ ΤΟΥ 'ΕΧΩ ΑΝΑΓΚΗ'!

Να εκθειάζεις το ιδεώδες του εθελοντισμού, εν όψει της Ολυμπιάδας, αποτελεί, καθώς καταλαβαίνω, ένα καθήκον που βρίσκει σύμφωνους σχεδόν τους πάντες. Σ' εμάς τους υπόλοιπους, της απελπιστικά ισχυρής μειοψηφίας, προκαλεί μελαγχολία. Στις αρχές του '80, όταν συνειδητοποιούσαμε την πτώση του πυρετού της μεταπολίτευσης, η Αμερική είχε ήδη εγκαινιάσει την καινούρια εποχή με το σύνθημα της συναίνεσης. Ο κόσμος, εσωτερικά ερειπωμένος μετά τη διάψευση των ονείρων του '60 και το αργό ξετύλιγμα της λεγόμενης «ηλίθιας δεκαετίας» του '70, άρχισε να διολισθαίνει από την υστερία στον ψυχαναγκασμό: το καινούριο μοντέλο ήταν το «*πρέπει να κάνω*». Ο καθένας είχε τώρα δικαίωμα να αποχαιρετήσει τη θέληση, αυτή την τυραννική μάνα.

Η νέα τάση αποτυπώθηκε, πολύ σύντομα, σε μια σειρά κανόνων του καθημερινού πολιτισμού, που αναγορεύτηκαν σε θεσμούς. Το ίδιο το «*must*», το απλό αυτό πρόσταγμα, έγινε ρυθμιστής των συνηθειών: αγοράζεις αυτό ή εκείνο επειδή *έτσι πρέπει*. Πάρτε το τζόκινγκ. Οι άνθρωποι στις ΗΠΑ άρχισαν να τρέχουν. Έτρεχαν και έτρεχαν και έτρεχαν, κάθε πρωί, *επειδή έτσι έπρεπε*, επειδή το να μην τρέχεις ήταν αδιανόητο.

Οτι ο τρόπος ζωής που επιβλήθηκε την τελευταία εικοσαετία συγκροτείται γύρω από τη διακίνηση της αχρηστίας των λεγόμενων αγαθών συνιστά κοινό τόπο και δεν θα 'χε νόημα να μακρηγορήσω, θυμίζω όμως πως τα σκουπίδια, στο όνομα των οποίων προωθείται η ζωή μας, ακριβώς ως τέτοια, δηλαδή σκουπίδια, δεν μυρίζουν όμορφα. Η κίνηση τους, επομένως, δηλαδή ο ίδιος ο πολιτισμός μας, έπρεπε να εξαρτάται από κάποιο συνολικό πρόσταγμα, διαφορετικά θα έπεφτε στο μηδέν. Η μοίρα των αναγκών του κόσμου έδινε, τώρα, τη θέση της, μετά από αιώνες απόκρυψης, σ' αυτό το γενικό κλίμα των εξορθολογισμένων ανακλαστικών, του «*έτσι κάνω, γιατί έτσι πρέπει να κάνει κάθε μοντέρνος άνθρωπος*».

Σίγουρα, η τρέλα της ψυχαναγκαστικής ανταπόκρισης στο «*έτσι πρέπει*», απ' την οποία εκπορεύεται η επιτυχία όλων των καταναλωτικών ρευμάτων, όλων των συμπεριφορών, όλων των νέων συνηθειών, μπορεί να συνδεθεί ευθέως με την ανάγκη του κόσμου για πλήρη έλλειψη συγκρούσεων, για απώθηση των διαφορών στα βάθη, εκεί όπου δεν φτάνει ο ήλιος ούτε της επιθυμίας ούτε της ανάγκης. *Επιθυμώ και χρειάζομαι* ακούγονται όλο και πιο σπάνια, και, αν είσαι αληθινά μοντέρνος, οφείλεις να τα ξεχάσεις: ιδού το σύνθημα με το οποίο μας βομβαρδίζουν. «*Κάνε έτσι γιατί έτσι κάνουν όλοι*». Είναι trendy. Εθελοντισμός.

Ο κραυγαλέα μαζοχιστικός χαρακτήρας αυτού του ύφους ζωής, έστω κι αν αντισταθμίζεται από τον ύπουλο σαδισμό των διαπροσωπικών εκδηλώσεων

εχθρότητας, μας ανακουφίζει φαίνεται από την αγωνία του αδιεξόδου: τι θα μπορούσε να θέλει κανείς, τι θα μπορούσε να χρειάζεται πραγματικά; Μας λυτρώνει από το άγχος του υπεδάφους των καταστάσεων: το να μην ξέρεις τι θέλεις είναι το mainstream, αιωνίως το ίδιο ποτάμι, αντίθετα από το ηρακλείτιο, μόνον που αλλάζουν αστραπιαία οι ιριδισμοί της επιφάνειας. Κινείσαι απλώς κατά μήκος ενός Πρέπει, του οποίου ο προσανατολισμός χαίρει γενικής εκτιμήσεως, κι αυτό είν' όλο. Πρέπει να είσαι μοντέρνος, πρέπει να βοηθάς στα συλλογικά εγχειρήματα, πρέπει να παραιτείσαι από την κριτική, από τη φυσική αδράνεια του υποκειμένου απέναντι σε αποφάσεις που λαμβάνονται εκτός της συνείδησης του. Όχι σε αποφάσεις που ανάγονται στον Νόμο, χωρίς τις οποίες, καλώς ή κακώς, δεν νοείται πολιτισμός, αλλά σ' αυτό το μοντέρνο είδος αποφάσεων, που το περιεχόμενο τους είναι το ομοίωμα του θέλουν: *πρέπει να* (προσποιείσαι ότι) *θέλεις* αυτό που αποφασίστηκε, αυτό προς το οποίο κινείται η συνολική δυναμική των πραγμάτων.

Κάτω απ' τη σκέπη μιας τέτοιας απάνθρωπης μοντερνικότητας, κάναμε και στην Ελλάδα εισαγωγή εθελοντισμού. Η λέξη έχει τη ρίζα της στο «θέλω». Πρόκειται για ευφημισμό; Αφού ο εθελοντισμός σημαίνει, υποτίθεται, το θέλουν της προσφοράς, τι επιβάλλει, άραγε, την τεράστια κλίμακα όλης αυτής της διαφημιστικής εκστρατείας προκειμένου να δεχτούν οι άνθρωποι να βάλουν τον ώμο τους στον τροχό; *Γιατί πρέπει να πειστούμε*, εφόσον εθελοντισμός σημαίνει θέλω; Θα άξιζε τον κόπο να ρωτήσουμε κάποιον φανατικό, π.χ. τον Σαββόπουλο.

Η αλήθεια είναι πως, όσο πιο εκκωφαντικά διατυμπανίζουν οι άνθρωποι τις χαρές του εθελοντισμού, τόσο πιο έντονα διαισθάνονται ότι, στην καρδιά αυτού ακριβώς του εθελοντισμού, η θέληση έχει παγώσει, η διαισθαντική αγάπη για τις αληθινά επιθυμητές προκλήσεις έχει μετατραπεί σε απολίθωμα.

Ασθένεια: κουρδισμένα ανθρωπάκια. Λέξεις-κλειδί: «Ουάου!» και «Φαν-τα-στι-κό!». Διάγνωση: εσωτερική λιποθυμία των αντιστάσεων. Συννεφούλα, δεν σου ζητώ τίποτα. Δεν με πειράζει να μη γυρίσεις, αρκεί να μην τριγυρνάς με άλλους τα βράδια. Αν και όλοι μαζί, είμαστε ριζικά και αμερικανικά μόνι. (Πηγή: "Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία")